

שׁוֹבֵה יִשְׂרָאֵל

בס"ד, שב"ק פרשת תזריע-מצורע ג' אייר ה'תשע"ג | גליון 550

מדברי מו"ר ועט"ר רבי יאשיהו וסף פינטו שליט"א

נֶצֶר לְשׁוֹנֵךְ מֵרַע

"וְלָקַח לַמִּטְהָר שְׁתֵּי צַפְרִים חַיִּים טְהוֹרֹת" (יה, ד) פירש רש"י, **לפי שהנגעים באין על לשון הרע שהוא מעשה פטפוטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו צפרים שמפטפטיין תמיד בצמצוף קול...**" במדרש (ויקרא רבה טו) מובא מעשה ברוכל אחד שהיה מחזר בעיירות הסמוכות לציפורי, והיה מכריז ואומר: מי חפץ לקנות סם חיים? נאספו סביבו אנשים. היה רבי ינאי יושב ולמד בביתו ושמע את הרוכל שמכריז. קרא לעברו מהחלון: בא, עלה אל ביתי ואקנה ממך הסם המופלא! נענה הרוכל: לא בשבילך נצרך הסם ולא בשביל שכמותי! הטריח עצמו רבי ינאי והלך אל הרוכל. הוציא לו הרוכל ספר תהילים ופתח בפסוק (תהילים ד) **"מי האיש התפץ חיים אהב ימים לראות טוב"**, מה כתוב אחריו **"נצר לשונך מרע וישפתיך מדבר מרמה. סור מרע ועשה טוב"**. אמר רבי ינאי 'כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה ולא הייתי יודע עד היכן מגיעים הדברים, עד שבא רוכל זה והודיעו'. לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר להם: **"זאת תהיה תורת המצרע" תורת המוציא שם רע.**

איזו משמעות מיוחדת הוסיף הרוכל לרבי ינאי על דברי הפסוק, מעבר למשמעות הפשוטה של המילים?
אמרו חז"ל (יבמות סב:), שנים עשר אלף זוגות תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת ועד אנטיפרס וכולן מתו בפרק אחד, מפני שלא נהגו כבוד זה בזה. כיצד קרה שתלמידיו של רבי עקיבא נכשלו בעוון שבין אדם לחבירו, ובפרט שרבי עקיבא אומר **"וְאֶהְבֶּתְךָ לְרֵעֶךָ כָּמוֹךָ"** (ויקרא יט, יח), זה כלל גדול בתורה! כיצד לא הושפעו תלמידי רבי עקיבא מהתורה שהשקה אותם רבם?!

חז"ל אמרו שתלמידי רבי עקיבא מתו באסכרה, שהיא מחלה קשה ההורגת את האדם דרך השחתת כלי הדיבור שלו. מותם הפתאומי של כלי הדיבור,

הינם תוצאה של הרג רוחני שנעשה בדיבורים והשחתת צורת הנפש שממנה יונקים הדיבורים. תלמידי רבי עקיבא נענשו באסכרה משום שקלקלו בלשונם ודיברו דיבורים רעים המזיקים מאוד מאוד לכל צורת הנפש.

אמרו הכתוב (תהילים יט) **"הַתְּהַלְּמִים מִזֶּהב וּמִזָּהָב רֶב וּמִתּוֹקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוֹפִים"** ומדוע מצויים אנשים רבים אינם חשים בערבות התורה, ופריה אינה מתוק לחיכם? אלא משום שהכלי שלהם מאוס, וכאשר הכלי מאוס, גם כל דבש ונופת צופים מאבדים מנועם מתיקותם. לו יזכרו מקודם היטב את כליהם ויגשו לעסוק בדברי תורה מתוך לב טהור ולשון נקייה, מייד יחושו במתיקות התורה וידבקו בה בכל לב.

תלמידי רבי עקיבא לא יכולים היו ליהנות מהשפעתו של רבם, מכיוון שהכלים שלהם היו שבורים. מאוסים ומנופצים. חטא לשון הרע מחבל בכלי הדיבור ובכלי הנפש עד שאינו מניח עוד לקבל שפע של קדושה. שכן אומרים חז"ל (הולין קלג.) **כל השונה לתלמיד שאינו הגון כזרק אבן למרקוליס.** משכך, הפסידו את ההזדמנות להיטיב את דרכם, ונאלצו כולם לקפד את פתיל חייהם בזמן הקצר שמפסח ועד עצרת.

לקח זה התכוון ללמד הרוכל שהיה מחזר בעיירות הסמוכות לציפורי: **מי האיש התפץ חיים**, בה. כיצד ניתן לזכות בה ולהרגיש בנעימותה? **"נצר לשונך מרע וישפתיך מדבר מרמה"**. יש לתקן את כלי הדיבור כדי שהלימוד לא ידמה לזריקת אבן למרקוליס הגורמת רעה לרב ולתלמידים יחד.

בימים אלו נתחזק לטהר את פינו ולבנו, ובס"ד הקב"ה יטהר את ליבנו לעבדו באמת, כמאמר רבי עקיבא, **מה מקווה מטהר את הטמאים, אף הקב"ה מטהר את ישראל.**

דברי הימים

פרעות רינדפלייש

ז' באייר ה' נ"ח (1298)

ביום ראשון ז' באייר ה' נ"ח (1298) החל מסע פרעות ביהודי גרמניה ואוסטריה עקב עלילת דם שקרית. אציל גרמני בשם **רינדפלייש** (=בשר בקר) שהתגורר בעיר **רוטינגן** שבגרמניה והיה מפקד אחד הצבאות שהפסיד בקרב במלחמת אזרחים עקובה מדם שהתחוללה ברחבי גרמניה. הוא האשים בכשלונו את היהודים, והוא כביכול קיבל היתר מן השמים לנקום ביהודים ולהרגם, משום שהיהודים חיללו את לחם הקודם שבבתי התיפלה, באותם ימים נהגו הנוצרים לאפות לחם והיו משהים אותו זמן רב בבתי התיפלה עד שהיה מבאיש. נגע בצבע אדום שפשה בלחם זה, עורר את דמיונו החלוני של האציל שמצא במה להעליל על היהודים כאילו הם דקרו וחיללו את הלחם, וגרמו להופעתם של כתמים אדומים אלו שהם כביכול דמו של משיחם.

לאחר נאום הסתה אותו שמעו הפרועים מהכומר באותו יום ראשון, פנה ההמון המוסת לפרוע ביהודים שאולצו לבחור במוות ולא חלילה בהמרת דתם. הקהילה הראשונה שנחרבה היתה קהילת יהודי רוטינגן, משם נפתחה הרעה. אחריה המשיכו הפרועים וכלו את זעמם **בקמ"ו קהילות יהודיות ברחבי גרמניה ואוסטריה**. גם על העיר רוטנבורג - עירו של המהר"ם, לא פסחה הפורענות. יהודי רוטנבורג הקדושים הלכו בשירים ובמחולות באומץ לב אל מותם שמחים על הזכות לקדש שם שמים בגופם בנפשם. מאז אותם פרעות נהגו יהודי אשכנז לקרוא את שם העיר **רוטנבורג** שתרגומה - 'עיר אדומה מדם'.

סופו של האציל רינדפלייש שנכלא והסירו את ראשו מעליו, כן יאבדו כל אויביך ה'. מעריכים כי למעלה ממאה אלף איש נהרגו בפרעות אלו. יום כ"ז בניסן נקבע ליום צום עם אמירת סליחות וקנינת לזכר אותם מאורעות. ה"ד.

ר"ת	יצאת השבת	כניסת השבת	ירושלים
20:23	19:43	18:30	ירושלים
20:20	19:46	18:46	ת"א אשדוד
20:20	19:46	18:37	חיפה
20:19	19:44	18:45	ב"ש

השיעור השבועי

מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א

יתקיים בימי חמישי בשעה 21:00 בהיכל ישיבת שובה ישראל רח' שבט בנימין 34 רובע י"ב אשדוד

ניתן לצפות בשיעור דרך האתר של הישיבה בכתובת: WWW.HARAVPINTO.COM
לקבלת הגליון והמייל היומי של אדמו"ר עט"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א: info@shoovaisrael.com
ניתן להקדש את העלון לברכה, לישועה או לעילוי נשמת יקירכם.

להיטיב לזולת

ועץ ארץ ושני תולעת ואזב (יד, ד), מה ענין ה'ארץ' הגבוה והנישא, למצורע שנדרש ממנו ענווה ושפלות הרוח? מתרץ בעל 'חידושי הרי"ם', בנוהג שבעולם כשנדרש מאדם להיטיב לאחרים הוא מוצא תירוצים להמנע מכך בטענה ששפל הוא ואינו ראוי למשימה נעלה שכזו. נענים ואומרים לו אכן צדקו דברך, חשובה ומיוחדת היא מידת הענוה "מאד מאד הוי שפל רוח" (אבות ד, ד), אולם היא נדרשת אך ורק **בין לבין עצמך**. ואילו בנוגע לזולתך תנהג בגבהות הרוח, הוי "מכבד את הבריות" (אבות א, ט) בהידור. כך מצווה המצורע להשפיל את עצמו בנוגע אליו, אולם להתנשא כ'ארץ' במקום הראוי. קשה לאדם לבטל את דעתו מחד, ומאידיך לכבד את השני ולהטיב לו. אלא שחייב האדם לזכור כי תכלית בריאתו היא להיטיב לזולתו ובפרט לבן זוגו הקרוב אליו ביותר. כפי שכתוב בהקדמה ל'נפש החיים', 'שזה כל האדם - לא לעצמו נברא, רק להועיל לאחרים ככל אשר ימצא בכוחו לעשות'.

חיי נישואין טובנים בחובם כר נרחב להיטיב עם הזולת בכל עת ובכל מצב, גם ובפרט כשלא נוח. ואכן מצינו אצל גדולי ישראל שהיו מטיבים בבתיהם ככל הנצרך. מסופר על רבה של ירושלים רבי שמואל סלנט **צוק"ל** שפעם עלה לעליית ביתו לעזור לאשתו בתליית הכביסה. נבוכה האשה ואמרה לו 'לא יאה לרבה של ירושלים לתלות כביסה בביתו'. ענה לה הצדיק 'מפני שרק כעת התאושת מחוליך, מחוייב הייתי לשכור עבורך עזרה מבחוץ, אולם מאחר ואין ברשותי כסף עבור כך, אין זה פוטר אותי מחובתי לעזור לך'... קירבה אמיתית הנובעת מתוך מחשבה כנה על הזולת ועל צרכיו, למדים אנו מסיפור מבהיל שהתרחש בתקופת מלחמת העולם הראשונה. יהודי בשם רבי יעקב וילנסקי מבני ירושלים של מעלה, נפל למשכב בגיל צעיר, ומצבו הלך והתדרדר עד ששכב על ערש דווי. הימים היו ימי רעב ובקושי רב ניתן היה להשיג מצרכי מזון, אך דבר זה לא מנע מרבי יעקב לבקש מאשתו להשיג חלב ואורז לבשל מהם דייסה. לתומה, חשבה האשה שבעלה מבקש את הדייסה כדי להקל מעליו את חוליו, בשמחה טרחה וחיפשה עד שהשיגה את חפצה, בישלה בזריזות את הדייסה, והגישה לפני בעלה החולה. להפתעתה גזר עליה בעלה לאכול את הדייסה עד תומה, כשהוא מפציר בה לדאוג יותר לבריאותה, זמן מועט לאחר מכן השיב רבי יעקב את נשמתו לבוראה, כשהוא מותיר את רעייתו נפעמת משאר רוחו, שאף ברגעיו הקשים ביותר, לא חדל מלחשוב ולדאוג לצרכיה 'ככל אשר ימצא בכוחו לעשות'.

מרפא לשון עץ חיים

"זאת תהיה תורת המצרע" (יד, ב), "מצרע" - הוא המוציא שם רע. הצדיק המוסמך רבי יאשיהו פינטו **צוק"ל** כותב בספרו 'כסף צרוף' (משלי יב, ג-ד) "**בפשע שפתים מוקש רע ויצא מצרה צדיק. מפרי פי איש ישבע טוב וגמול ידי אדם ישיב לו**". אדם שמדבר לשון הרע או רכילות או מוציא שם רע שהם "**פשע שפתים**", נלכד ב"מוקש רע" שהם הנגעים הבאים על המדבר לשון הרע. "**ויצא מצרה צדיק**" - ומי ניצול מצרה זו? הוא צדיק ששמר פיו ולשונו, כדכתיב (משלי כא, כג) "**שמר פיו ולשונו שמור מצרות נפשו**", ודרשו חז"ל, 'שומר מצרעת נפשו'. מכאן, שאם חטא אדם בעון לשון הרע ועתיד להיות נוקש במוקש הנגעים, מה היא רפואתו? שיעסוק בתורה, שנאמר (משלי טו, ד) "**מרפא לשון עץ חיים**", ודרשו חז"ל, מרפא לשון הרע הוא "**עץ חיים**" - לעסוק בתורה. וזה שנאמר, "**ויצא מצרה צדיק**" - מי שהוא צדיק לעסוק בתורה. שעל ידי "**מפרי פי איש**" (משלי יב, ד) - שהוא לימוד התורה - יש מרפא לו ו"**ישבע טוב**" תחת ה"מוקש רע" שאמר קודם. "**וגמול ידי אדם**" ואם עשה גם כן מעשים טובים, לא ינכה ה' שכרם, וגמול ידיו "**ישיב לו**" אימתו? לעולם הבא.

ברפאות

אשה פי תרע (יב, ג)

רש"י 'אמר רבי שמלאי כשם שיצירתו של אדם, אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית, כך תורתו [דיני טומאה וטהרה] נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף'. ומדוע יצירתו של אדם במעשה בראשית היתה לאחר בהמה חיה ועוף? אמרו חז"ל (סנהדרין לת), **שאם יתגאה אדם ויחטא יאמרו לו 'יתוש קדמך'**! מוקשה ה'בן איש חי' בספרו 'בן יהודע' והלוא היתוש נתווה אחר חטא אדם הראשון כשנתקללה הארץ, נמצא שהאדם קדם ליתוש? ומתרץ על פי מה שאמרו חז"ל (שבת ע"ג) "**כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא דבר אחד לבטלה - ברא... יתוש לנחש**'. דהיינו, מי שנשכו נחש תרופתו על ידי שיכתוש יתוש ויניח על מקומם הנשיכה ויתרפא. והטעם שעשה הקב"ה כן, כדי שיזכור האדם שמעשה הנחש גרם להתהוות היתושים בעולם. שכל הקלקולים שהאדם חוטא ומקלקל הוא בסיבת זוהמת הנחש, וכשצדיקים מקיימים את התורה והמצוות מרפאים המכה הזו שבאה בסיבת הנחש הקדמוני. ולכן כאשר **אדם חוטא** אין הוא עושה רפואה למכת הנחש אלא מגדיל אותה, ועל כן אומרים לו '**יתוש קדמך**'! דהיינו קדמך ברפואת נשיכת הנחש, שיש בו תועלת לעולם יותר ממך.

אדם פי יהיה בעור בשרו (יג, ג)

אמרו חז"ל (בבמות סא), "**אדם**" - אתם קרויין אדם ואין עכו"ם קרויין אדם. שאין העכו"ם מטמאין בנגעים. וכי מעלתם של האומות גדולה ממעלת בני ישראל שמטמאים בנגעים? מתרץ ה'אור החיים' על כן כתוב "**בעור בשרו**" להודיע שאין טומאת צרעת באיש הישראלי, אלא בעור בשרו - בחיצוניות

בלבד ולא בפנים! אולם העכו"ם פנימיות נפשם טמאה בבחינת צרעת, ועל כן אינם מטמאים בנגעים חיצוניים. מסופר שפעם התייחר ישמעאלי אחד לפני בעל התשב"ץ מגדולי רבני אלג'יר ואמר 'גם לפי תורתכם טהורים אנו מכם, שהרי גם אתם מודים שעיקר הטהרה במים, אנו לפני תפילתנו רוחצים את רוב גופנו, ואתם מסתפקים ברחיצת כפות הידיים בלבד!'. רק לאחר שנשבע הישמעאלי שלא ירע לבעל התשב"ץ אם ישיבנו דבר שיפגע בו, אמר לו הצדיק 'אמנם המים מטהרים, אך רק מי שהוא טהור מעיקרו, וטומאתו חיצונית. ראה את הצפרדע, כל חייו שורץ במים, ובכל אופן לא יטהר מכך ולא יאכל. כך גם אתם, גם אם תרחצו את כל גופכם במים, לא יועיל לכם ותשארו בטומאתכם'...

פי תבאו אל ארץ כנען... ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אַחַזְתְּכֶם (יה, לד)

פירש רש"י 'בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמוראיים מטמוניות של זהב... וע"י הנגע נותץ הבית ומצאן'. אמרו חז"ל (ערכין טז), **נגעים באים על צרות עין**. כיצד אם כן זכו צרי העין, אלו שקפצו ידם מלתת לאחרים, לקבל 'מטמוניות' שהטמינו האמוראיים כ'עונש' על צרות העין שלהם? הגאון רבי משה פינשטיין **צוק"ל** מבאר שאמנם אדם הצדיק בכל דרכיו ומעשיו היה ראוי שיתגלה לו המטמון ללא כל נזק, ואילו אלו שנגלו להם המטמוניות ע"י בושה וצער אות היא כי יש בידם חטא עליו נענשו, אולם מאידך מלמד אף על זכות שיש בידם בעבורה זכו לכך. מכל מקום, כיון שיודע זה שזכה במטמון שיש בידו איזה עוון, עליו לפשפש במעשיו ולנקות עצמו מן החטא.

ברית מילה דוחה שבת

"וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (יב, ג), מצווה ראשונה שנצטווה בה אברהם אבינו לו ולורעו אחריו היא ברית מילה, והיא המצווה הראשונה שמקיים כל יהודי מיד בתחילת חייו בהיותו עולל רך ביום השמיני לחייו. אחד הטעמים לקיומה של מצוות המילה ביום השמיני כותב המהר"ל ב'באר הגולה' (באר ה) 'שהתורה היא מדרגה שמינית שהיא על הטבע שנברא בשבעת ימי בראשית... וזה טעם מילה בשמינית, כי האדם מצד הטבע נברא עם הערלה, והוא פחיתות הטבע, והמילה היא תיקון הטבע, לכן תיקון זה הוא ביום השמיני'. וכתב החיי אברהם' (מובא בספר 'חותם קודש') שנימול ביום השמיני כדי שיעברו שבעת ימי האבל של התינוק, על התורה שלמד במעי אמו ושכח אותה.

מצוות המילה נוהגת בכל שעות היום, מהנץ החמה ועד שקיעתה. שהרי נאמר "וביום השמיני", דהיינו - בשעות היום. וכך נפסק בשולחן ערוך (יורה דעה רסב, א) אין מלין עד שתנץ החמה ביום השמיני ללידתו, וכל היום כשר למילה. מלכתחילה "זריזין מקדימין למצוות" ולכן משתדלים לקיימה בשעות הבוקר או הצהריים.

אין לדחות חלילה את מצוות המילה, שהרי מילה בזמנה - דוחה אפילו את השבת, אמרו חז"ל (שבת קלב): 'תלמוד לומר "ביום" - אפילו בשבת'. עוד אמרו חז"ל (נדרים לא): 'גדולה מילה שדוחה את שבת החמורה'.

ואכן תינוק בריא הנולד בשבת, זמן מילתו ביום השבת מהנץ החמה עד השקיעה. אך כאשר תינוק נולד בין השמשות של ערב שבת, או בין השמשות של מוצאי שבת, קיים ספק האם זמן זה נחשב כיום השבת ומוחמת הספק אין עורכים את ברית המילה בשבת או ביום טוב והיא נדחית ליום ראשון, שהוא ספק היום התשיעי או העשירי להולדת התינוק. שכן בפחות משמונה ימים אסור למולו.

מצב מעניין שברית המילה נדחת עד ליום העשירי, קורה כאשר ראש השנה חל בימים חמישי ושישי בשבוע, והתינוק נולד בשעת בין הערביים שבין יום רביעי לחמישי בשבוע שלפני. את תינוק זה ימולו ביום ראשון - עשרה ימים לאחר לידתו, כי אין מילתו דוחה שבת או יום טוב. למעשה, כיון שכל מקרה ומקרה שונה, וההכרעה תלויה במספר גורמים, לכן בכל לידה בסמוך לשקיעה אף ביום חול, יש לשאול שאלת חכם.

פעם נכנס ה'חידושי הרי"ם' לבית הכנסת וראה את החסידים מכינים ליבם לתפילה, אמר להם 'האמת, מעיקר הדין אסור לעסוק בשבת בתשובה, שהרי השבת היא זמן של שמחה, ואין השעה כשרה לפשפש במעשיו שמוא יעלה הדבר צער בליבו, אך מאחר וענין התשובה נקרא בתורה 'מילה' שנאמר (דברים לו, ז) 'וימל ה' אלקיך את לבבך ואת לבב זרעך' הרי בידוע מילה דוחה את השבת'.

נסיין הכעס

אמרו חז"ל "ואל תהי נוח לכעוס" (אבות ב, י) כתב רבינו יונה 'ידוע כי מדת הכעס היא רעה עד מאד' אחד הנסיונות הקשים בחיים, הוא נסיון הכעס. האדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א בדברי החיזוק היומיים 'חזון יאשיהו' מזהיר ביותר את האדם לעבוד על עצמו להמנע ממדה קשה זאת, ומי שלא עובד על מידה זו, היא מלווה אותו עד יום מותו. שמענו בקטנותנו מעשה, שהשאיר עלינו רושם עשורת שנים, אדם שהיה ידוע ככעסן גדול, על כל דבר ואפילו פעוט היה כועס ביותר, וכל אנשי עירו ובני ביתו היו נזהרים, שלא להגיע איתו לשום עניין. אותו אדם חלה במחלה שממנה לא קם, ובעת החזרת הנשמה לבורא עולם, היה אותו כעסן שוכב במיטתו, מוקף באנשי החברה קדישא שבאו לקרוא עימו וידוי וקריאת שמע. באותו רגע טיפסו נערים שובבים על החלון, לראות את המתרחש בחדר. האדם הכעסן, אף שכבר היה ברגעיו האחרונים, קימץ את ידו ובשארית כוחותיו רצה לצעוק על הנערים האלו, אך כבר נפשו יצאה ונשאר עם הכעס על פניו...

יזהר האדם לעבוד על עצמו לא להיות מאנשי הכעס, הנותנים לכעס לשלוט על חייהם וכך מאבדים את קרוביהם, ואת אהוביהם, ומחריבים כל חלקה טובה בחייהם. ידוע בשם האר"י הקדוש, שכל עברה שאדם עובר, פוגמת בגוף האדם באיבר שעבר בו את העבירה. אך כאשר האדם כועס, פוגם הוא בכל האיברים שבגופו. עוד ידע האדם שבכל פעם שדבר כעס בא לידו, אם יכעס - מאבד הוא את השפע שהיה צריך לבא עליו.

רבי משה זקן מאזוז זצוק"ל - מח"ס 'ספר פנים' - ב' באייר תרע"ה (1915)

תלמידים רבים מגדולי רבני ג'רבה בדורות האחרונים יצקו מים על ידו, אחד מהם היה רבי חיים חורי שנוולד לאחר ברכתו של רבי משה להוריו, שלא נולדו להם בנים. באופן מפליא היה קלסתר פניו רבי חיים חורי, דומה לרבי משה זקן מאזוז, עד שלפעמים טעו בו וחשבו שהוא רבי משה.

ביום ששי ב' באייר תרע"ה (1915) נתבקש רבי משה לשייבה של מעלה בהיותו בן 64 שנים. מיד עם פטירתו נשלחו מברקים לכל רבני קהילות תוניס, שיעלו את זכרו בדרשות השבת למען ילמדו מאורחותיו. באותו יום עלו נחילי ארבה על העיר תאטון וסיביותיה. בהוראת המושל יצאו כל בני העיר גם היהודים לעזור בגרוש הארבה לפני שיגרם נזק כבד, בין העמלים על גרוש הארבה היה רבה של העיר תאטון רבי דוד כהן אל מג'רבי זצוק"ל, שהצטער על כך שגם בשבת יאלצו לעסוק בסילוק הארבה, ולא יוכל לדרוש בבית הכנסת לכבודו של הרב הנערץ רבי משה זקן מאזוז, נשא עיניו לשמים וקרא בקול 'רבנו של עולם, אם יקר כבודו של רבי משה בעיניך, מתחננים אנו שתסיר את הארבה מאיתנו, כדי שנוכל לחלוק לו את כבודו הראוי'. בערוב היום שוחררו יהודי העיר לביתם, ובפקודת המושל הורו להם לבוא מחר להמשיך במלאכה. למחרת בבוקר, פרח הארבה ולא נותר ממנו אפילו אחד, ויהי הדבר לפלא. נתכנסו בני העיר בבית הכנסת לשמוע דרושים לכבוד הצדיק הנפטר, ושבחו והודו לה' שכבוד חסידיו יקר בעיניו, זיע"א.

רבי משה זקן מאזוז זצוק"ל, מגדולי וחשובי רבני ג'רבה בדורות האחרונים, נולד בשנת תרי"א (1851), לאביו רבי כמוס מעתוק, שהיה ריא שמים ובעל מידות טובות ושמו הטוב הלך לפניו. רבי כמוס עסק במסחר לפרנסתו, והציע לפני הגאון רבי חיים הכהן זצוק"ל מחבר ספר 'לב שומעי' ללמד את בנו תורה, ובתמורה, יחלוק עימו את רווחיו במסחר שוה בשוה, כאילו היה שותפו. ואכן יצאה מבין ידיהם מרגלית יקרה לשם ולתפארת. במידותיו הנעלות וצניעותו ניסה רבי משה להסתיר את עומק ידיעותיו בתורה ובהלכה, אך לא עלתה בידו, וכבר בגיל צעיר בהיותו כבן כ"ד שנה, לאחר שהפצירו בו רבות נתמנה רבי משה לדיין ולפוסק בעירו, יחד עם חשובי רבני ג'רבה. עד מהרה התפרסם שמו של רבי משה כבקי וכפוסק והיה כנחל נובע מקור חכמה. לאחר שרבו הצדיק רבי סאסי מעתוק כהן יהונתן זצוק"ל שהיה ראש אב"ד ג'רבה, נפטר לבית עולמו - נתמנה רבי משה במקומו. כ"ו ספרים וחבורים יצאו מתחת ידו בכל מקצועות התורה, בשנת תרמ"א (1881) בהיותו בן שלושים נדפס ספרו הגדול 'ספר פנים'.

בשבח רבי משה מאריך רבי רחמים חי חויתה הכהן בספרו 'כתר כהונה' ומספר עליו 'ושמעתי כי פעם אחת היה חולה, וראשו ואבריו כבדים עליו ולא היה יכול לעסוק בתורה, פתאום נתגבר כארי ואמר 'יגער ה' בך השטן', ומיד ישב ללמוד בחשק גדול'.

הבעש"ט היה אומר:

אם חשקה נפשך לבזות מישהו - בזה את עצמך.
ואם חשקה נפשך להלל מישהו - מוטב כי תהלל את השם יתברך...

לשון הרע הורגת שלושה

אמרו חז"ל במסכת ערכין (טו, ב) **במערבא אמרי, לשון משולשת הורגת שלושה**. שהם: **המספרו, והמקבלו והאומרים עליו**. ה'בן איש חי' **רבי יוסף חיים זצוק"ל מבגדד** כותב בספרו **'עוד יוסף חי'** (פרשת תצוה) **'ולא הייתי יודע מה היה מעשה במערבא... בלי ספק על זאת המעשה הם אמרו במערבא מליצה זו'**. ומעשה שהיה כך היה:

ולא משיבה על דבריו מאומה. סבור היה חמיה שבכך שתשיג הכלה את כל חפצה, לא תהיה לה סיבה לדבר לשון הרע. אולם, מוקדם מידי היה להבחין כי במום זה - לא תצלה דרכו, משום שהמדבר לשון הרע אינו חפץ להשיג דבר מה, אלא נהנה הוא מהרע עצמו...

לימים, חפץ אבי הבנות לבקר את בנותיו, לבדוק כיצד חיות הן עם בבתיהם, ולהתבונן האם נרפאו מחסרונותיהן. הלך ונכנס תחילה **לבית בתו העצלה**, ומצאה יושבת בביתה החדור והנאה מוקפת המשרתים ומשרתות. שאל אותה 'בתי היקרה, היאך חיך בביתך החדש?'. ענתה לו חבת ואמר 'תבוא עליך הברכה אבי, שנתני לאיש הזה שעושה לי טובות גדולות, שהעמיד לפני עבדים ושפחות שאין מניחים אותי לעשות שום דבר, וכך לא נכרת אני בחסרוני'. שמח אביה ביותר נתן שבח לבורא יתברך, והלך **לבית בתו הגנבת** ושאל אותה 'בתי היקרה, היאך חיך בביתך החדש?'. אמרה לו 'השבח לקל ישתבח ויתעלה, חיי טובים ביותר, כל הרכוש מסור ומנוהל בידי'. שמח האב ביותר, נתן שבח לבורא יתברך על כך. יצא ונכנס **לבית בתו המספרת לשון הרע**, כיון שראתה הבת את אביה החלה לככות בבכי מר, נחרד אביה ושאל 'בתי היקרה, על מה תבכי? אמרה לו 'אבי, דרכו של עולם שאדם נותן את בתו לאיש אחד, ואתה נתתני לשניים - לאב ולבן'. הביט האב בפני בתו בעיניים חודרות ולא האמין לדברי הסרה שהיא מספרת על אוהבו, אמר לה 'מה הדברים האלו אשר תדברי? אין זאת כי אם לא נרפאת מחסרוניך!'. אמרה לו 'אם אין אתה מאמין לדברי, קום והסתתר אחרי ארוני, ותראה כיצד יבוא חמי לביתי, כך תתגלה לפניך האמת'. קם אביה בהיסוס והתחבא מאחורי ארונו. ואכן לתדהמתו לאחר זמן קצר נכנס חמיה לבית, והחל לשאול לשלומה כפי מנהגו. טרם שהשלים דבריו, הרימה הכלה את קולה וקראה 'חזור לך לביתך, הרף ממני ואל תביישני'. תמה חמיה ואמר 'וכי באתי אליך במעשה רע, חס ושלום שלא עלה על לבי'. האב ששמע את חילופי הדברים, לא הבין את הדברים לאשורם, והחל להאמין לדברי בתו על חמיה, עלה בו חרון אפו, ובזעם יצא ממקום מחבואו והרג את מחותנו. הצעקות הרמות שנשמעו מהבית הזעיקו את הבנים אל המקום, וכשהם הבחינו באביהם ההרוג ובסכין האחוז בידי מחותנו, קמו עליו והרגוהו. זעקה הבת המספרת לשון הרע ובכתה על מות אביה היקר, כשהיא ממלמלת ובוכה 'לא לכך כיוונתי, לא לכך פיללתי', קמו עליה והרגו גם אותה.

המומות הביטו שתי האחיות שנותרו במראה המחריד שנוצר, ותהו בקול - איך רוע הלשון הרג שלושה אנשים בפרק זמן אחד...

חומה של עצם - השיניים

"זאת תהיה תורת המצדע ביום טהרתו" (ד, ב) אמרו חז"ל (ערכין טו) **כל המספר לשון הרע נגעים באים עליו**. אמר לו הקב"ה ללשון **כל אבריו של אדם זקופים ואתה מוטל, כל אבריו של אדם מבחוץ ואתה מבפנים**, ולא עוד אלא שהקפתי לך שתי חומות אחת של עצם ואחת של בשר. חומה של עצם העשויה מחומר קשיח ביותר היא - מערכת השיניים, הקבועה בפיו של אדם. הכוח המופעל ע"י השיניים יכול להגיע עד ללחץ של 120 ק"ג. **המהר"ל ב'חידושי אגדות'** (חולין טז) כותב **ש'כח השיניים שהם חותכין כמו חרב'**, אף כוחו של הדיבור היוצא מבין השיניים רב ועצום בכוחו לחתוך לטוב ולמוטב.

במהלך שנות החיים הראשונות בוקעות 20 שיניים נשירות המכונות **'שיני החלב'**, ומתחלפות בהדרגה ב32 שיניים קבועות. אחד מכל אלפיים תינוקות נולד עם שן שכבר בקעה. השן מורכבת משלוש שכבות: השכבה החיצונית העוטפת את כותרת השן ומגינה עליה היא **'זגוגית השן'** זו **הרקמה הדחוסה ביותר בגוף** ואחת מבין הרקמות הקשיחות ביותר הקיימות, חומר זה עמיד אף בפני אש, ונקרא **'אמייל'**. צבעה של 'זגוגית השן' הוא **לבן-שקוף**. מתחת לאמייל קיים ה'**שנהב'** המוכר לנו מחטי הפיל ונקרא **'דנטין'**, אף הדנטין הוא חומר קשה, אמנם פחות מהאמייל. צבעו **צהוב** והוא משפיע על צבע השן כשהוא חודר מבעד ל'זגוגית השן', ככל ששכבת 'זגוגית השן' עבה יותר, תראה השן לבנה ומבריקה יותר. השכבה השלישית הפנימית, שהיא למעשה השורש המורכב

ומהלך שנות החיים הראשונות בוקעות 20 שיניים נשירות המכונות 'שיני החלב', ומתחלפות בהדרגה ב32 שיניים קבועות. אחד מכל אלפיים תינוקות נולד עם שן שכבר בקעה. השן מורכבת משלוש שכבות: השכבה החיצונית העוטפת את כותרת השן ומגינה עליה היא 'זגוגית השן' זו הרקמה הדחוסה ביותר בגוף ואחת מבין הרקמות הקשיחות ביותר הקיימות, חומר זה עמיד אף בפני אש, ונקרא 'אמייל'. צבעה של 'זגוגית השן' הוא לבן-שקוף. מתחת לאמייל קיים ה'שנהב' המוכר לנו מחטי הפיל ונקרא 'דנטין', אף הדנטין הוא חומר קשה, אמנם פחות מהאמייל. צבעו צהוב והוא משפיע על צבע השן כשהוא חודר מבעד ל'זגוגית השן', ככל ששכבת 'זגוגית השן' עבה יותר, תראה השן לבנה ומבריקה יותר. השכבה השלישית הפנימית, שהיא למעשה השורש המורכב

08.852.0.852